

หนังสือส่งเสริมการอ่าน
วิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ
ชุด วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ชุดที่ ๔ วันอาสาฬหบูชา

ปราโมทย์ แทวนเงิน เรื่อง
ปรีชา มณีล้ำ ภาพ

ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงปฐมเทศนา
หรือแสดงธรรมครั้งแรกแก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ได้แก่ อัญญาโกณฑัญญะ
วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ

พระธรรมที่แสดงคือ “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร”
 ซึ่งหนึ่งในปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ อัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม
 แจ่มชัดว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นแล้วเป็นธรรมดา
 สิ่งนั้นย่อมดับไปเป็นธรรมดา” อัญญาโกณฑัญญะจึงขออุปสมบท
 เป็นพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา
 พระพุทธเจ้าก็ประทานอุปสมบทให้ ด้วยวิธีที่เรียกว่า
 “เอหิภิกขุอุปสัมปทา”

“เอหิภิกขุอุปสัมปทา” แปลว่า “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด”
 ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์
 เพื่อทำที่สุด ทุกข์โดยชอบเถิด พระอัญญาโกณฑัญญะ
 จึงเป็นพระอริยสงฆ์องค์แรกของโลก

“ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” แปลว่าสูตรของการหมุนวงล้อแห่งพระธรรม ซึ่งมีอริยสัจ ๔ หรือความจริง ๔ ประการ ได้แก่

1. ทุกข์ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ
2. สมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์
3. นิโรธ ความดับทุกข์
4. มรรค ข้อปฏิบัติให้ถึงดับทุกข์

วันอาสาฬหบูชา เป็นวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘
คำว่า “อาสาฬหบูชา” หมายถึง การบูชาในวันเพ็ญเดือน ๘
ย่อมาจาก “อาสาฬหปุณณมีบูชา” ซึ่งมีเหตุการณ์ในทางพระพุทธศาสนา
๓ ประการ คือ

1. พระพุทธเจ้าทรงประกาศพระศาสนาโดยแสดงพระธรรมเทศนา
2. เป็นวันที่เกิดพระอริยสงฆ์สาวกองค์แรกในโลก
3. เป็นวันที่พระรัตนตรัยครบองค์สาม คือ พระพุทธ พระธรรม
และพระสงฆ์

ในวันนี้ พุทธศาสนิกชนต่างพากันน้อมรำลึกถึงพระรัตนตรัย
ด้วยการไปชุมนุมตามพระอารามต่าง ๆ เพื่อทำการบูชาปูชนียวัตถุ
ด้วยการสรรเสริญพระรัตนตรัย เวียนเทียนรอบอุโบสถ

พุทธศาสนิกชน ควรให้ความสำคัญในวันอาสาฬหบูชา
ด้วยการไปชมนมที่วัดร่วมฟังธรรมเทศนา การแสดงธรรมในวันนี้
จะเทศน์พระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

พุทธศาสนิกชน ได้ร่วมกันน้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย
ศึกษาพระธรรมวินัย อันเป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา
ให้เข้าใจอย่างถูกต้องตรงทาง แล้วนำไปปฏิบัติเพื่อเป็นประโยชน์แก่ตน

การปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนในวันอาสาฬหบูชา เช่น การนุ่งห่มผ้าขาว ถือศีล ๘ นั่งสมาธิเจริญภาวนา เพื่อเป็นประโยชน์แห่งตน

การปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน โดยการบำเพ็ญนั่งสมาธิ
เจริญภาวนา แล้วการใช้ชีวิตกับเพื่อนร่วมโลกไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์
หรือพืช เช่น การปล่อยนก ก็จะได้บุญกุศลเช่นกัน

การปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน โดยการบำเพ็ญ
ทำบุญตักบาตรด้วยดอกไม้ ธูปเทียน
เริ่มด้วยการสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย

การปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน โดยการถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
แด่พระภิกษุสงฆ์ ถือเป็นการประกอบกรรมดี
ซึ่งจะเป็นประโยชน์แห่งตนอย่างแท้จริง

พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย เมื่อมีการทำบุญ ให้ทานในแต่ละครั้ง ควรจะกรวดน้ำอุทิศกุศล รับพร เพื่อแผ่บุญกุศลไปถึงญาติผู้ล่วงลับ และเจ้ากรรมนายเวรก็จะเป็นบุญกุศลที่ยิ่งใหญ่

ใบความรู้เพิ่มเติม

วันอาสาฬหบูชา

วันอาสาฬหบูชา เป็นวันที่สมเด็จพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระปฐมเทศนา หรือพระธรรมครั้งแรกหลังจากที่ตรัสรู้ได้ ๒ เดือน เป็นวันที่เริ่มประดิษฐานพระพุทธศาสนา เนื่องจากมีองค์ประกอบของพระรัตนตรัยครบถ้วนคือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปีในวันเพ็ญ (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) เดือน ๘ คำว่า “อาสาฬหบูชา” หมายถึงการบูชา

ในวันเพ็ญเดือน ๘ โดยย่อมาจาก “อาสาฬหปุณณมีบูชา”

การแสดงพระปฐมเทศนาได้ทรงแสดงแก่ปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ปัจจุบันคือ สารนาถ เมืองพาราณสี พระธรรมที่แสดงคือ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ประกอบด้วย พระโกณฑัญญะ พระวัปปะ พระภัททิยะ พระมหานามะ และพระอัสสชิ เมื่อเทศนาจบ พระโกณฑัญญะ หนึ่งในปัญจวัคคีย์ ก็ได้ดวงตาเห็นธรรมแจ้งชัดว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา

สิ่งนั้นย่อมดับไปเป็นธรรมดา” เมื่อได้ดวงตาเห็นธรรมจึงขออุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าก็ประทานอุปสมบทให้ด้วยวิธีที่เรียกว่า “เอหิภิกขุอุปสัมปทา” โดยกล่าวว่า “เธอจงเป็นภิกษุเถิด ธรรมอันใดเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด” พระโกณฑัญญะจึงเป็นพระอรหันต์องค์แรก คำว่า “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร”

แปลว่าสูตรของการหมุนวงล้อแห่งพระธรรมให้เป็นไปมีความโดยย่อว่า ที่สุด ๒ อย่างที่บรรพชิตไม่ควรประพฤติ คือ การประกอบตนให้อยู่ในความสุขด้วยกาม ซึ่งเป็นธรรมอันเลว เป็นของชาวบ้าน เป็นของปฤชชน ไม่ใช่ของพระอรหันต์ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ ที่สุดอีกทางหนึ่งคือการประกอบกามารมณ์ตนให้เกิดความลำบาก ไม่ใช่ของพระอรหันต์ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์

การดำเนินตามทางสายกลาง ได้แก่ อริยมรรค มีองค์แปด คือ ปัญญาอันเห็นชอบ ดำริชอบ เจรจาชอบ การงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ พยายามชอบ ระลึกชอบ และตั้งใจชอบ อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐที่พระองค์ค้นพบ คือ

ทุกข์ คือ ความไม่สบายกายไม่สบายใจ ความเดือดร้อนใจ ทุกข์เพราะเกิด-ดับ

สมุทัย คือ เหตุให้เกิดทุกข์

นิโรธ คือ ความดับทุกข์

มรรค คือ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์

การปฏิบัติตน เมื่อถึงวันอาสาฬหบูชาชาวพุทธควรปฏิบัติตน ดังนี้

1. ทำบุญตักบาตร หรือนำภัตตาหารไปถวายพระภิกษุสงฆ์ที่วัด เสร็จแล้วกรวดน้ำอุทิศ

ส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

2. ฟังพระธรรมเทศนา รักษาศีล ๕ หรือศีลอุโบสถ (ศีล ๘) เจริญสมาธิ แผ่เมตตาให้แก่สรรพสัตว์
3. บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น บริจาคโลหิต ทำความสะอาดปิดกวาดวัด เป็นต้น
4. นำดอกไม้ธูปเทียนไปเวียนเทียนที่วัดหรือศาสนสถานต่าง ๆ ตามที่กำหนด

คำศัพท์ท้ายเล่ม

ทุกข์	ความยากลำบาก
นิโรธ	ความดับทุกข์
ปฐมเทศนา	เทศนาครั้งแรกในพระพุทธศาสนา
ปัญจวัคคีย์	พวก ๕ คน เป็นคำเรียกพระสงฆ์ ๕ รูป มีพระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นต้น
พรหมจรรย์	การศึกษาปรมาตม์ การศึกษาพระเวท การศึกษาพรตบางอย่าง
มรรค	ทาง เหตุ ใช้คู่กับผล ว่า เป็นมรรคเป็นผล
สมุทัย	ต้นเหตุ ที่เกิด ในคำว่า สมุทัย หมายถึง ต้นเหตุหรือที่เกิดแห่งทุกข์
อริยสัจ	ความจริงของพระอริยะ ความจริงอันประเสริฐ
อาสาฬหบูชา	การบูชาในวันเพ็ญเดือน ๘ ซึ่งเป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา

ชุดฝึกเสริมทักษะ ที่ ๔.๔
“สรุปใจความสำคัญ”

คำชี้แจง   ให้นักเรียนอ่านเรื่อง “วันอาสาฬหบูชา” แล้วตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง

1. วันอาสาฬหบูชาเกิดขึ้นในช่วงใด
.....
2. คำว่า “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” มีความหมายว่าอย่างไร
.....
3. พระอัญญาโกณฑัญญะมีความสำคัญอย่างไรกับวันอาสาฬหบูชา
.....
4. คำว่า “เอหิภิกขุอุปสัมปทา” มีความหมายว่าอย่างไร
.....
5. อริยสัจ ๔ คือ ความจริงอันประเสริฐที่พระองค์ค้นพบประกอบด้วยอะไรบ้าง
.....
6. อาสาฬหปุรณมีบูชา มีความหมายว่าอย่างไร
.....
7. นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรในวันอาสาฬหบูชา
.....
8. ป่าอิสิปตนมฤคทายวันมีความสำคัญอย่างไร
.....
9. “การดำเนินตามทางสายกลาง” หมายถึงอะไร
.....
- ๑๐ นักเรียนคิดว่าวันอาสาฬหบูชามีประโยชน์อย่างไร
.....